

Makroekonomické dopady fiskální politiky

Aleš Krejdl

Některé elementární poznatky

- ✓ **Fiskální politika působí na ekonomiku prostřednictvím objemu přerozdělovaných zdrojů, ovlivňuje ale také rozhodování ekonomických subjektů (daňový systém, systém sociálního zabezpečení, aj.)**
- ✓ **Relativně snadno lze změřit, jak velký je fiskální impuls vyslaný do ekonomiky prostřednictvím přerozdělování (tj. *saldo = T - E*)**
- ✓ **Saldo VR má ale dvě komponenty:**
  - **Strukturální saldo: odráží diskreční zásahy vlády do ekonomiky (ale i nastavení parametrů fiskálního systému)**
  - **Cyklické saldo: odráží vliv ekonomického cyklu na příjmy a výdaje VR (tj. automatické stabilizátory)**
- ✓ **I tyto dvě komponenty jsme schopni s jistou dávkou nepřesnosti odlišit.**

Některé elementární poznatky

- ✓ **Velikost vestavěných stabilizátorů (tj. citlivost rozpočtového salda na cyklické fluktuace HDP) je v ČR odhadována na cca. 0,34:**

$$d\left(\frac{T - E}{Y}\right) / \frac{dY}{Y} \cong \varepsilon_Y^T \cdot \frac{T}{Y} - \varepsilon_Y^E \cdot \frac{E}{Y}$$

$$\varepsilon_Y^T = 0.9 \quad \varepsilon_Y^E = -4.4 \quad T/Y = 36\% \quad E/Y = 0.3\%$$

- ✓ **Existuje důvod domnívat se, že tyto dvě komponenty rozpočtového salda mají různé dopady na ekonomiku?**

⇒ **NE**

Některé elementární poznatky

- ✓ **Celkové saldo (inflačně očištěné), resp. jeho změna, se proto zdá být dobrým indikátorem „fiskálního impulsu“**
- ✓ **Víme, co chceme měřit: jaké dopady mají změny rozpočtového salda na reálnou ekonomiku, zejm. na HDP? – tj. hledáme velikost fiskálních multiplikátorů**
- ✓ **Avšak i rozpočtové saldo neúplně zachycuje působení FP (viz. v základní makroekonomii pozitivní multiplikátor vyrovnaného rozpočtu) – tj. je nutné pracovat přímo s položkami P a V, které vyvolaly změny rozpočtového salda**
- ✓ **Teoreticky by šlo relativně snadno zjistit tzv. „first round impact“ jako:**

$$\Delta G + \Delta I + mpc \cdot \Delta (Tr + rB - T)$$

Některé elementární poznatky

- ✓ Podle „first round impact“ by vždy fiskální konsolidace měla negativní dopady na ekonomiku
- ✓ „First round impact“ prezentuje ale příliš hrubý a zjednodušující pohled na účinky fiskální politiky, protože nemůže zohlednit:
  - Vliv FP na P , IR a ER
  - Očekávání ekonomických subjektů
  - Reakci MP (vliv na IR) a FP (musí zajistit platnost intertemporálního rozpočtového omezení – tj. B nemůže neomezeně růst)
  - Flexibilita mezd a cen, otevřenost ekonomiky (tj. strukturální vlastnosti ekonomiky vedoucí k tomu, že fisk. multiplikátory jsou v různých zemích různé)
- ✓ Tyto vztahy lze konzistentně postihnout pouze pomocí modelového aparátu
- ✓ Pak ale odhad fiskálních multiplikátorů závisí na použitém modelu (zejm. teorii použité při konstrukci modelu)

Některé elementární poznatky

- ✓ **Z hlediska ekonomické teorie, ale i praktické hospodářské politiky se jedná o jedno z nejkontroverznějších témat**
- ✓ **Prozatím jsme si kladli pouze otázku, jak fiskální saldo (popř. jednotlivé příjmové a výdajové kategorie) ovlivňují reálné HDP – tj. zejména krátkodobé dopady FP prostřednictvím AD**
- ✓ **Stranou pozornosti byla ponechána otázka vlivu fiskální soustavy (daňový systém, systém sociálního zabezpečení, aj.) na rozhodování ekonomických subjektů – tj. zejména dlouhodobé dopady FP na potenciální růst**